

УДК 821.111–31.09Гарріс

Тарасенко К. В.¹

Овчинникова К. В.²

¹канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

²студ. гр. ГФз-310м НУ «Запорізька політехніка»

**РОМАН ДЖОАН ГАРРІС «П'ЯТЬ ЧЕТВЕРТИНОК АПЕЛЬСИНА»
(2001) В СВІТЛІ РЕЦЕПТИВНОЇ ЕСТЕТИКИ**

Роман Дж. Гарріс «П'ять четвертинок апельсина» (2001) є частиною трилогії («Шоколад» (1999), «Ожинове вино» (2000), «П'ять четвертинок апельсина» (2001), і, як

стверджують літературознавці та критики (Стрижевська Т., Сергієнко К., Каркавіна О. та ін.) користується чималим авторським попитом. Ймовірно, секрет популярності цього твору полягає в тому, що його авторка Джоан Гарріс неодмінно проєктує тематику роману на жіночу читачку аудиторію, і, як свідчить успіх твору, у своїх розрахунках не помиляється.

Нагадаймо, що рецептивна естетика розглядає твір крізь призму «автор-текст-читач» і у випадку з романом «П'ять четвертинок апельсина» (2001) доволі цікава комбінтрона кореляція компонентів цієї славнозвісної тріади і зумовила успіх цього твору. Рецептивна естетика, яка сприяє проясненню ключових для інтерпретації позицій (позиція автора – позиція потенційного читача послуговується для позначення цього поняття терміном «Erwartungshorizont»), який зазвичай перекладають як «горизонт очікування». Оскільки у так званому «горизонті очікування» виокремлюються дві амбівалентні складові, кожна з яких корелюється з одним з учасників комунікації – з автором та читачем, то доцільним вважається диференціація «горизонту очікування» на горизонт авторських сподівань та «горизонт читачьких очікувань».

Першим аспектом, де «горизонтом авторських сподівань» співпадає із «горизонтом читачьких очікувань» є чисельні кулінарні описи, які і на рівні заголовку роману, і на рівні тексту провакують потенційного реципієнта до прочитання твору. Варто підкреслити, що стиль письменниці доволі легкий для сприйняття і адаптований під жіночу аудиторію і на рівні мовних зворотів, і на рівні тематичному. Авторка чітко прораховує потенційну аудиторію, а беручи до уваги психологічну здатність жінки фантазувати, Гарріс насичує текст емоційно, збуджуючи не тільки сферу уяви, але й створює особливий художній світ.

Іншим аспектом, який не може не привернути увагу читачок, це наявність інтриги та таємниці, яка розкривається в кінці роману. Читач відчуває певний катарсис, коли Фрамбуаза нарешті змогла відчуті і зрозуміти те, найтаємніше, що приховувала її мати. Тож інтрига і напруга та постійне перебування в пошуках істини і тримає читачок прогятом усього твору мотивованими для читання, і знову ж таки авторка задіє емоційну сторону жінки-читачки. Доречі, тут також є точка перетину між «горизонтом авторських сподівань» та «горизонтом читачьких очікувань».

І третій рівень співпадіння цих двох категорій рецептивної естетики – це сюжетний рівень. Міфічно-казковий сюжет у поєднанні з доволі специфічним хронотопом відповідає жанровим очікуванням аудиторії: перебування у декількох світах твору та елементи казковості в творі є тими стратегіями письменниці, які вона успішно реалізує у боротьбі за читача.

Таким чином, роман Дж. Гарріс «П'ять четвертинок апельсина» (2001) в оптиці рецептивної естетики виглядає як своєрідний вдалий письменницький проєкт письменниці, який вона, судячи з популярності твору та його перекладеності іншими мовами, доволі успішно реалізує. Авторка у своїх розрахунках доволі точно окреслює потенційну аудиторію свого твору та знає, які письменницькі стратегії використати, щоб сприяти його успіху, і, як бачимо, досягає поставленої мети.